

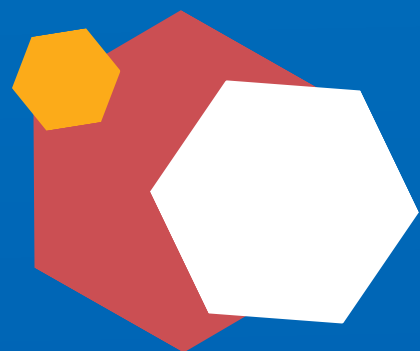
XL JKPB, KRAKÓW 2023

ZADANIA I ROLA BIBLIOTEKARZY MEDYCZNYCH

w procesie przygotowywania
systematic reviews

BOGUMIŁA BRUC, ANNA SIKORSKA

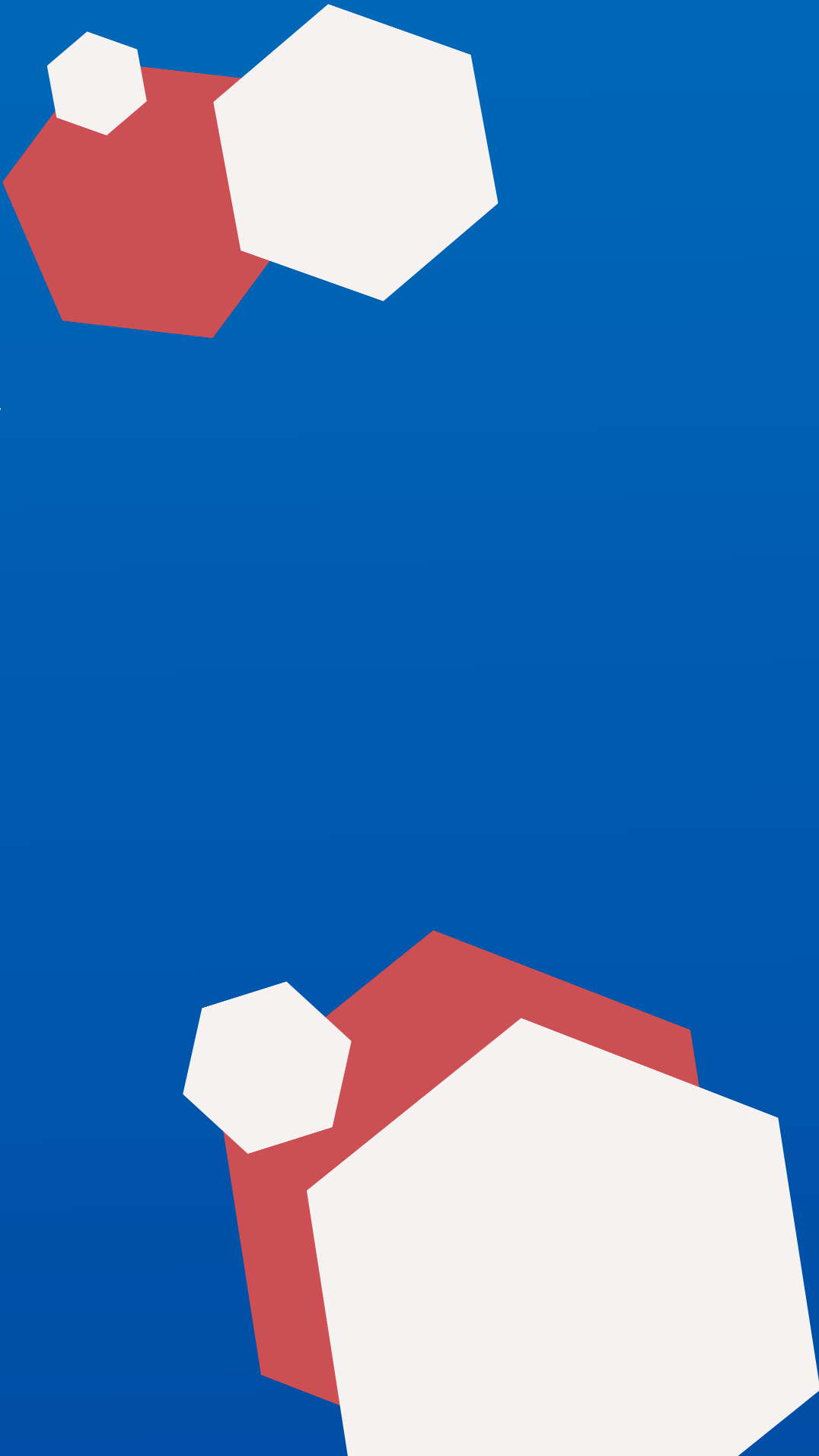
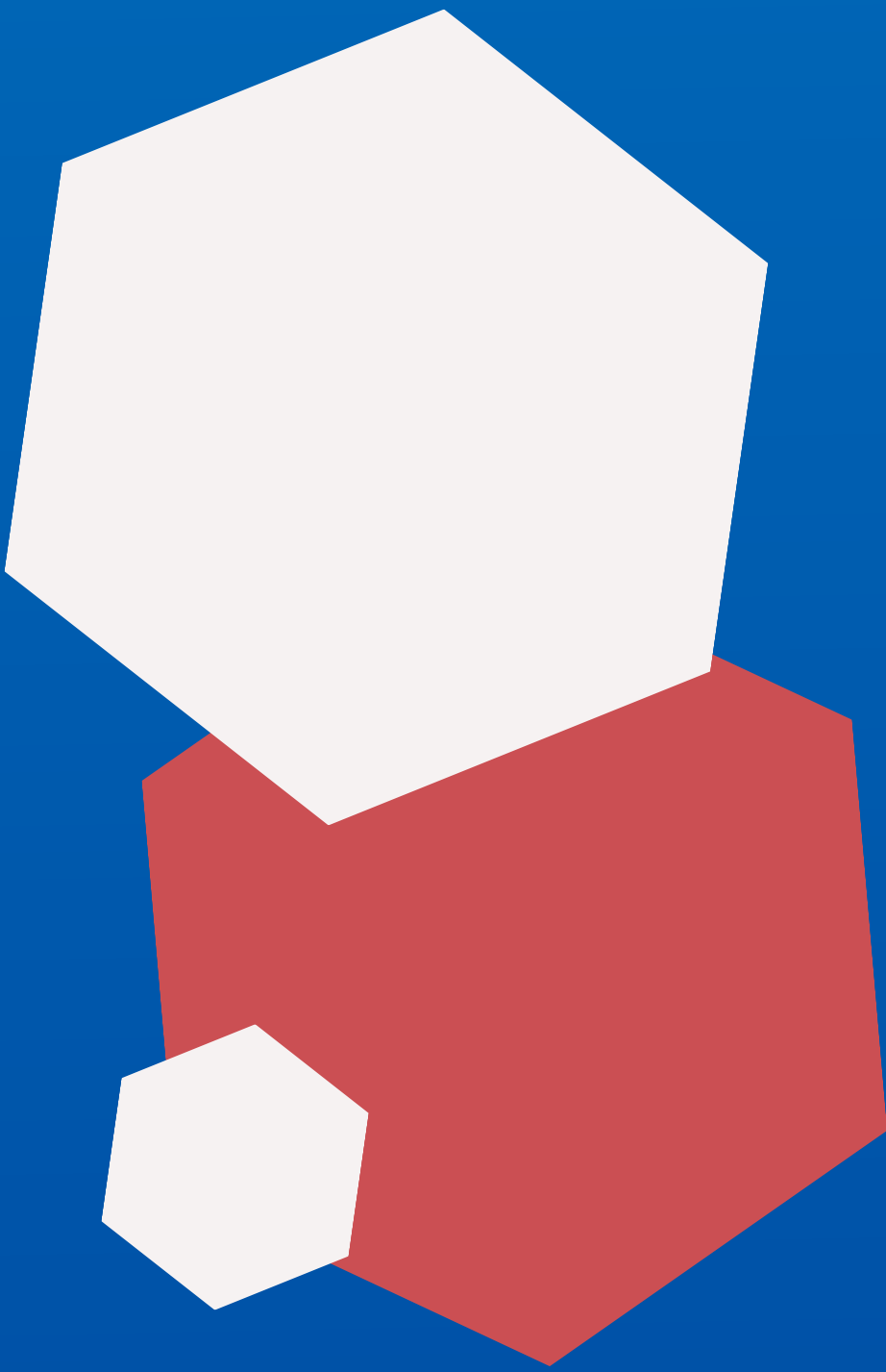
Centrum Informacyjno-Biblioteczne
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi
bogumila.bruc@umed.lodz.pl
anna.sikorska@umed.lodz.pl

WARSZTATY, DZIEŃ I

Plan warsztatów

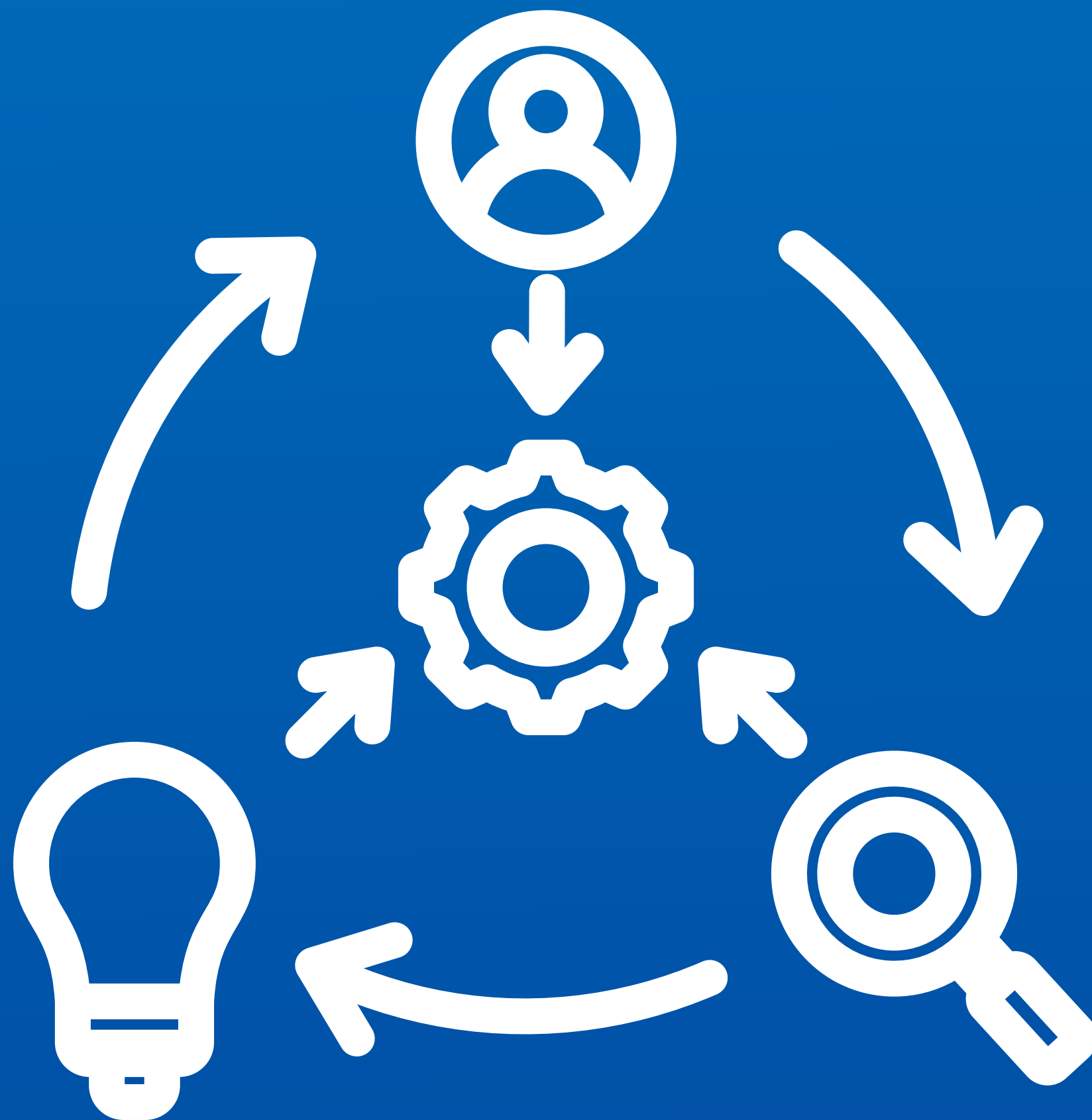
- Zaprezentowanie strony www.
- Wstęp do systematic reviews:
  - metoda i typ publikacji
  - różnice między SR a tradycyjnym przeglądem
  - etapy tworzenia SR
  - typy przeglądów (syntezy wiedzy)
  - formułowanie pytań badawczych (modele).

Synteza wiedzy z dziedziny nauk o zdrowiu

prezentacja strony [www
systematicreview.umed.pl](http://www.systematicreview.umed.pl)

Wstęp do SR

Przegląd systematyczny

„Przegląd systematyczny jest również znany jako **synteza dowodów naukowych**, ponieważ gromadzi informacje **z różnych źródeł**, aby **odpowiedzieć na konkretne pytanie badawcze**.

Różni się od tradycyjnego przeglądu literatury tym, że ma na celu dokonanie **syntezy i analizy badań w sposób bezstronny, rzetelny i systematyczny**, tak aby można je było wykorzystać do wspierania **praktyki opartej na dowodach naukowych**.”

Systematic Reviews. In: Dermody K., Farnum C., Jakubek D., Petropoulos J.-A., Schmidt J., Steinberg R. Advanced Research Skills: Conducting Literature and Systematic Reviews. Toronto: Toronto Metropolitan University Library; 2022.

Systematic review obejmuje:

- pytanie badawcze
- przeszukane źródła wraz z powtarzalną strategią wyszukiwania (nazwy baz danych, nazwy platform/wyszukiwarek, daty wyszukiwania i kompleksowa strategia wyszukiwawcza)

Systematic review obejmuje:

- kryteria włączenia i wykluczenia
- metody selekcji (screening)
- krytyczną analizę włączonych badań
- informacje na temat analizy i syntezy danych, które umożliwiają odtwarzalność wyników.

SR a tradycyjny przegląd literatury

	Przegląd tradycyjny	Przegląd systematyczny
Cel	szeroko pojęty opis tematu	ściśle określony cel i konkretne pytanie ukierunkowane, określające populację, interwencję oraz wynik
Planowanie przeglądu	brak zdefiniowanego planu, pozwala na kreatywność autora	przejrzysty i udokumentowany proces
Wyszukiwanie oraz identyfikacja badań	niesprecyzowana strategia wyszukiwawcza; zazwyczaj nie podejmuje się próby odnalezienia wszystkich istotnych badań	precyzyjna strategia wyszukiwawcza obejmująca wiele baz danych oraz źródła tzw. szarej literatury (ang. grey literature); rygorystyczne i kompleksowe wyszukiwanie WSZYSTKICH badań

Kysh, L. What's in a name? Difference between a systematic review and a literature review and why it matters [cited 07.09.2023]. Available from: https://figshare.com/articles/poster/Difference_between_a_systematic_review_and_a_literature_review/766364%C2%A0

SR a tradycyjny przegląd literatury

	Przegląd tradycyjny	Przegląd systematyczny
Selekcja badań	niejasne kryteria włączenia i wyłączenia badań	z góry określone kryteria włączania i wyłączania
Ewaluacja badań, ocena jakościowa	oparta na opinii autora	szczegółowa ocena jakości; korzystanie z list kontrolnych przygotowanych w celu oceny jakości metodologicznej badań
Analiza i podsumowanie	ogólna; brak rozróżnienia między badaniami poprawnymi i niepoprawnymi metodologicznie	krótkie odpowiedzi podsumowujące, często w formie tabeli
Raport metodologiczny	niekoniecznie zamieszczony	musi być przedstawiony dla czytelności i przejrzystości

Kysh, L. What's in a name? Difference between a systematic review and a literature review and why it matters [cited 07.09.2023]. Available from: https://figshare.com/articles/poster/Difference_between_a_systematic_review_and_a_literature_review/766364%C2%A0

Przykład

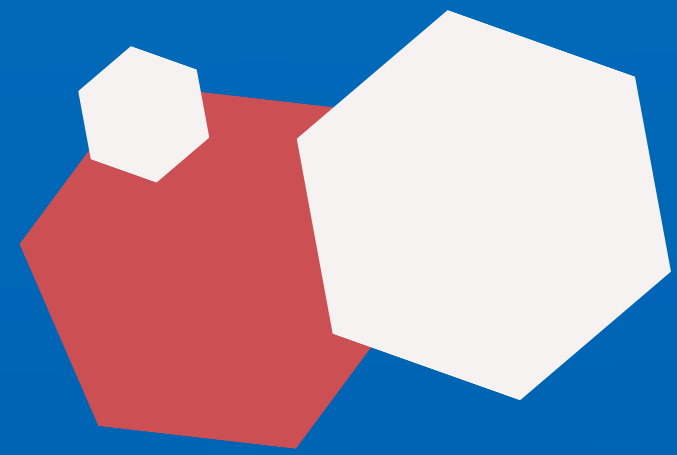
struktura dokumentu + strategia

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8991068/>

The background is a solid blue color. It features several abstract geometric shapes in red and white. In the top left, there is a small white hexagon on top of a red hexagon, which is partially overlapping a larger white hexagon. In the bottom left, there is a small white hexagon on top of a red hexagon, which is partially overlapping a larger white hexagon. On the right side, there is a large white hexagon partially overlapping a red hexagon. The text is centered in the middle of the page.

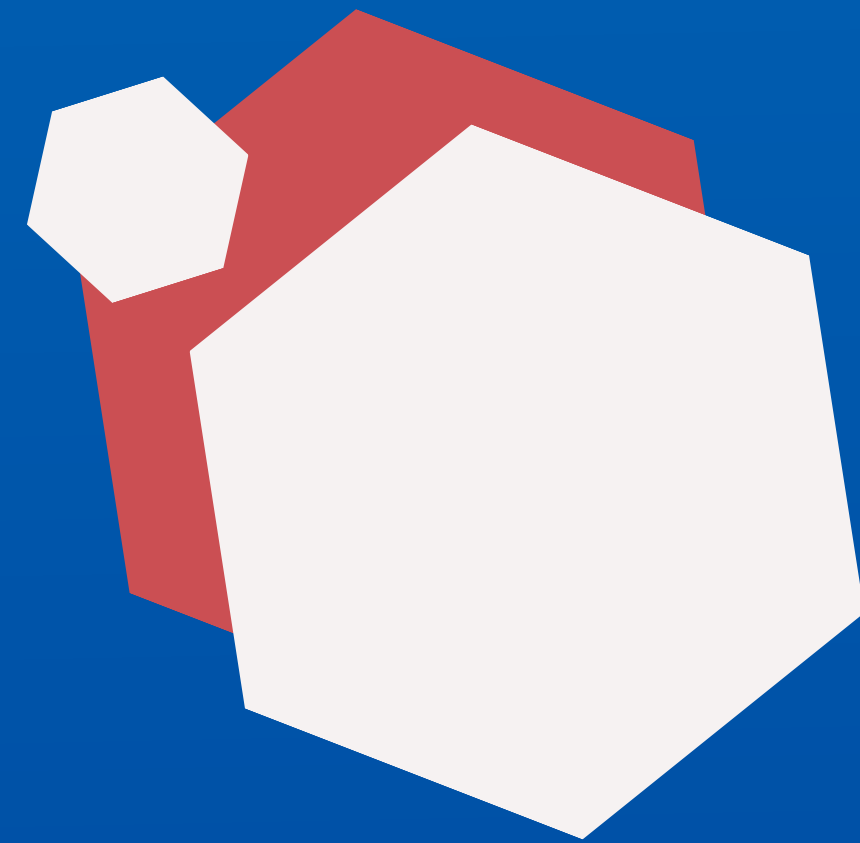
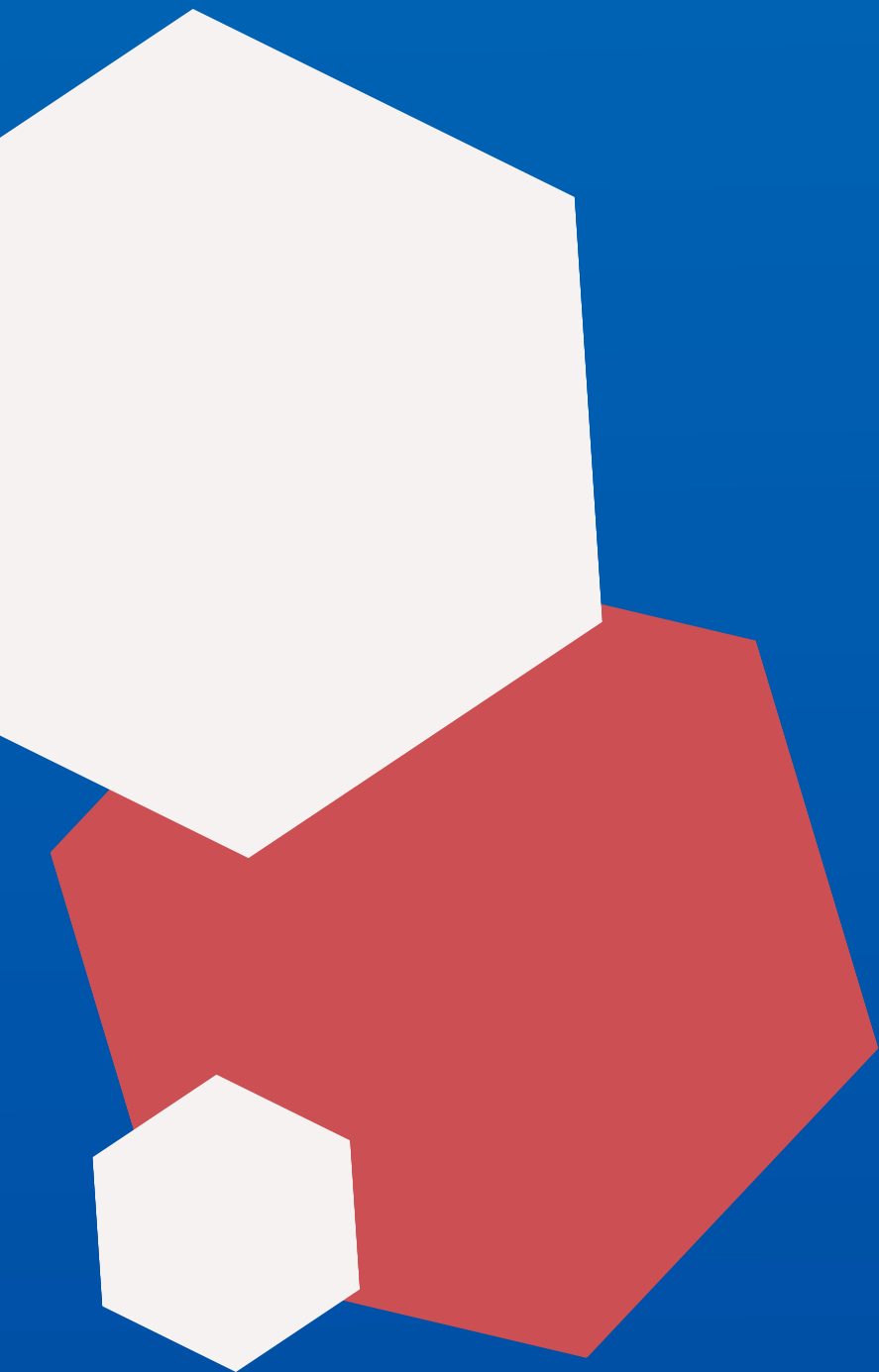
Etapy procesu syntezy wiedzy

Diagram

Typy przeglądów

inne rodzaje syntezy wiedzy.

Scoping review

- określenie **istniejącej literatury** w interesującej autorów dziedzinie
- zbadanie **zakresu, zasięgu i charakteru** działalności badawczej w danym obszarze tematycznym
- określenie **wartości** oraz potencjalnego **zakresu i kosztu** przeprowadzenia pełnego przeglądu systematycznego
- podsumowanie i rozpowszechnienie **wyników badań** oraz zidentyfikowania **luk badawczych** w istniejącej literaturze.

Inne rodzaje syntezy wiedzy. Systematic review. Przegląd systematyczny [cited 07.09.2023]. Available from:

<https://systematicreview.umed.pl/inne-rodzaje-syntezy-wiedzy/>

Rapid review

- elementy procesu są uproszczone lub pominięte w celu **uzyskania informacji w krótkim czasie** (przyspieszona wersja przeglądu systematycznego)
- **mniej kompleksowe** strategie wyszukiwania, ograniczone wykorzystanie szarej literatury, elementarna ekstrakcja i analiza danych oraz tylko uproszczona ocena jakości
- zaleca się stosowanie go tylko wtedy, **gdy analiza musi zostać przeprowadzona w krótkim czasie.**

Inne rodzaje syntezy wiedzy. Systematic review. Przegląd systematyczny [cited 07.09.2023]. Available from:

<https://systematicreview.umed.pl/inne-rodzaje-syntezy-wiedzy/>

Meta-analysis

- zapewnia **statystyczne połączenie wyników badań ilościowych**
- celem jest wyczerpujące, kompleksowe wyszukiwanie
- może być **zawarta w przeglądach systematycznych** (nie wszystkie przeglądy systematyczne zawierają metaanalizę).

Inne rodzaje syntezy wiedzy. Systematic review. Przegląd systematyczny [cited 07.09.2023]. Available from:

<https://systematicreview.umed.pl/inne-rodzaje-syntezy-wiedzy/>

Umbrella review

- podsumowuje **dane z wielu przeglądów** systematycznych („przeгляд przeглядów”)
- wcześniej przeprowadzone przeglądy **zestawione są w jednym dokumencie**
- porównanie i analiza danych są łatwiejsze, gdy przeglądy przeprowadzone przy użyciu wspólnej metodologii (np. przeglądy Cochrane)
- wyniki analizy są często przedstawiane **graficznie lub tabelarycznie** i zawierają pewne **aspekty narracyjne**.

Inne rodzaje syntezy wiedzy. Systematic review. Przeгляд systematyczny [cited 07.09.2023]. Available from:

<https://systematicreview.umed.pl/inne-rodzaje-syntezy-wiedzy/>

Living systematic review

- przegląd systematyczny, który jest **stale aktualizowany**
- dzięki ciągłemu poszukiwaniu i włączaniu najnowszych dowodów badawczych jego ustalenia wciąż są **możliwie jak najbardziej aktualne**
- szczególnie istotne w dziedzinach, w których dowody naukowe pojawiają się szybko, aktualne dowody są niepewne, a **nowe badania mogą wpłynąć na decydentów i kształtowanie polityki zdrowotnej.**

Inne rodzaje syntezy wiedzy. Systematic review. Przegląd systematyczny [cited 07.09.2023]. Available from:

<https://systematicreview.umed.pl/inne-rodzaje-syntezy-wiedzy/>

The background is a solid blue color. It features several abstract geometric shapes in red and white. In the top left, there is a small white hexagon on top of a red hexagon, which is partially overlapping a larger white hexagon. In the bottom left, there is a small white hexagon on top of a red hexagon, which is partially overlapping a larger white hexagon. In the bottom right, there is a small white hexagon on top of a red hexagon, which is partially overlapping a large white hexagon. The main title is centered in the middle of the page.

Formułowanie pytań badawczych

pomoc bibliotekarza

Sens pytania badawczego

- określa **charakter i zakres** przeglądu
- identyfikuje **słowa kluczowe** (wraz z wyszukiwaniem zakresu)
- determinuje **strategię wyszukiwawczą**
- zawiera **wskazówki** dotyczące wyboru niezbędnych artykułów naukowych
- kieruje ekstrakcją danych i syntezą wyników.

Podstawowe zasady

- odpowiednio zbudowane pytanie determinuje **dalsze czynności badawcze**
- pytanie **nie może** być zbyt ogólne, ani zbyt wąskie
- istnieją **modele pomocne w budowaniu pytań** (ang. *question frameworks*), a wybór zależy od podejmowanego tematu czy dyscypliny.

Od ogólnego tematu do pytania badawczego

Women's
health

Women
and cancer

Women
smokers and
breast cancer

Is there an association
between cigarette smoking
and breast cancer risk?

Od ogólnego tematu do pytania badawczego

Computer
games

Computer
games and
violence

Computer
games, violence
and children

How does violence in
computer games affect
children?

XL JKPB, KRAKÓW 2023

ZADANIA I ROLA BIBLIOTEKARZY MEDYCZNYCH

w procesie przygotowywania
systematic reviews

BOGUMIŁA BRUC, ANNA SIKORSKA

Centrum Informacyjno-Biblioteczne
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi
bogumila.bruc@umed.lodz.pl
anna.sikorska@umed.lodz.pl

WARSZTATY, DZIEŃ II

Plan warsztatów

- Modele konstruowania pytań badawczych – PICO.
- Źródła wyszukiwania.
- Budowanie, tłumaczenie i dokumentowanie strategii wyszukiwawczej.

Najpopularniejsze modele pytań

- PICO/PECO i jego warianty
- SPiDER
- ECLIPSe
- FINER
- i wiele innych...

Question frameworks. CQUniversity Library [cited 05.09.2023]. Available from:
<https://libguides.library.cqu.edu.au/question-frameworks>

Population, Patient or Problem

What are the characteristics of the patient or population?

What is the condition or disease you are interested in?

PICO. Health Sciences Library, University of Washington [cited 06.09.2023]. Available from:

<https://guides.lib.uw.edu/hsl/nclin/PICO>

Intervention (or exposure)

What do you want to do with this patient (e.g. treat, diagnose, observe)?

Comparison

What is the alternative to the intervention (e.g. placebo, different drug, surgery)?

Outcome

What are the relevant outcomes (e.g. morbidity, death, complications)?

Źródła wyszukiwania

[zakładka na naszej stronie www](#)

The background is a solid blue color. There are several abstract geometric shapes scattered across the page. In the top left, there is a small white hexagon on top of a red hexagon, which is partially overlapping a larger white hexagon. In the bottom left, there is a small white hexagon on top of a red hexagon, which is partially overlapping a larger white hexagon. In the bottom right, there is a large white hexagon on top of a red hexagon, which is partially overlapping another large white hexagon. The text is centered in the middle of the page.

Strategia wyszukiwawcza

budowanie, tłumaczenie i dokumentowanie

The background is a solid blue color. There are several abstract geometric shapes in red and white scattered across the page. In the top left, there is a small red hexagon with a white hexagon on top of it, and a larger white hexagon to the right. In the bottom left, there is a red hexagon with a white hexagon on top of it, and a larger white hexagon to the right. In the bottom right, there is a large white hexagon with a red hexagon on top of it, and another white hexagon to the left of it.

Podsumowanie

rola bibliotekarza w procesie tworzenia
systematic review

Usługi biblioteki w zakresie SR

- wskazówki dotyczące **kroków/najlepszych praktyk SR**
- doradztwo w zakresie **formułowania pytań**
- doradztwo w zakresie **wyboru baz danych/źródeł** dla określonych tematów
- instruktaż w zakresie **dostępnych platform** baz danych

Usługi biblioteki w zakresie SR

- instruktaż w zakresie **technik i metod wyszukiwania**
- przeszukiwanie **baz danych**
- przeszukiwanie **szarej literatury**
- usuwanie **duplikatów** wyników
- zarządzanie **cytowaniami** (korzystanie z menadżerów bibliografii)

Usługi biblioteki w zakresie SR

- konfigurowanie **alertów wyszukiwania** dla nowych badań
- **opracowanie i dokumentacja** strategii wyszukiwawczych
- pomoc w **tłumaczeniu strategii** dla każdej platformy bazy danych
- pisanie **metod** wyszukiwania.

Bibliografia

- Systematic Reviews. In: Dermody K., Farnum C., Jakubek D., Petropoulos J.-A, Schmidt J., Steinberg R. Advanced Research Skills: Conducting Literature and Systematic Reviews. Toronto: Toronto Metropolitan University Library; 2022.
- Krnic Martinic M., Pieper D., Glatt A., Puljak L. Definition of a systematic review used in overviews of systematic reviews, meta-epidemiological studies and textbooks. BMC Medical Research Methodology 2019;19:203.
- Krnic Martinic M., Pieper D., Glatt A., Puljak L. Definition of a systematic review used in overviews of systematic reviews, meta-epidemiological studies and textbooks. BMC Medical Research Methodology 2019;19:203.
- Kysh, L. What's in a name? Difference between a systematic review and a literature review and why it matters [cited 07.09.2023]. Available from: https://figshare.com/articles/poster/Difference_between_a_systematic_review_and_a_literature_review/766364%C2%A0
- Question frameworks. CQUniversity Library [cited 05.09.2023]. Available from: <https://libguides.library.cqu.edu.au/question-frameworks>
- PICO. Health Sciences Library, University of Washington [cited 06.09.2023]. Available from: <https://guides.lib.uw.edu/hsl/nclin/PICO>

XL JKPBW, KRAKÓW 2023

Dziękujemy za uwagę

Bogumiła Bruc, Anna Sikorska

Centrum Informacyjno-Biblioteczne
Uniwersytet Medyczny w Łodzi

MA PANI/PAN PYTANIE?

bogumila.bruc@umed.lodz.pl
anna.sikorska@umed.lodz.pl
systematicreview@umed.lodz.pl